

54.—HE TANGI MO TE HIAKAI.

Na TE RIUTOTO. (Waikato.)

Na Te Taite Te Tomo i whakamarama.

He wahine rangatira a Te Rintoto no Waikato: he wahine na Te Hiakai, e korerotia ra i te waiata nama 52. I mate a Te Hiakai ki te whawhai i Te Motunui i te tau 1922.

Kei te S. 107 e kiia ana i mate a Te Hiakai ki Okoki. Ko Okoki, ko Te Titoki, ko Te Motunui kei te wahi kotahi tonu. E ki ana a Te Taite ko Te Titoki te ingoa o te pa i mate ai a Te Hiakai raua ko Mama; ko Te Motunui kei ko tata atu, a ko Okoki kei te taha tai atu.

(Ref: M. 162, J. 18/21, S. 107.)

Tera¹ te haeata hapai ana mai.
 Mehemea ko te tau tenei ka ora mai.
 E Hia² rongo nui ki te taha o te rangi!
 Ka whati ra, e, te tara o te marama,
 Taku ate hoki ra, taku piki kotuku.
 Tena te kakahi³ ka tere ki te tonga,
 I pongipongia⁴ koe te hau ki a Tu;⁵
 Mei ona ahua, te hoki ki muri ra.
 Kei whea to patu, e hoka i te rangi,
 Hei patu whakatipi ki mua ki te upoko,
 Ki te kawē a riri?
 Whakahaerea ra, kia rato⁶ nga iwi.
 Kia kite Taupo, kia kite Rotorua;
 Kia werohia koe ki te manu kai miro
 I runga o Titi.⁷
 Hoki mai, e pa, ki te waka ka tukoki;
 Waiho ki muri nei ka ru te whenua,
 Ka timu nga tai i roto o Waikato.
 Taku koara te uira i te rangi,
 Whakahoki⁸ rua ana i runga o Hakari;⁹
 Ko te tohu o te mate na, i.

¹Kaore nga rarangi e rua tuatahi nei i roto i te J. 18/21, i te S. 107 ranei.

²Hia.—Ko Te Hiakai.

³Kakahi.—Ki tetahi korero he tohora, he porpoise (tupoupou) ranei, a i hangaia nga wheua o te tohora hei karau. Ki ta Te Taite ki, kaore i pena ki te reo o te tai-hau-a-uru. Ki a Te Atiawa ko te kakahi, ko te korehurehu i runga i te moana aio; hei te rangi ataahua ka ahua auahi mai i runga o te moana; ka ki tona tangata, "Kaore koe i kite i te kakahi i runga i te moana? Kei te aio te moana."

⁴Pongipongia koe.—Ki Nga Moteatea 'i whiuwhiua koe.' E ki ana a Te Taite i rongo ia ki a Te Ruihana o Waikato e waiata ana i tera 'i whiuwhiua koe.' Ko te tikanga ia e rite tonu ana.

⁵Ki a Tu.—Ki a Tumatauenga, ara ki roto ki te pakanga.

⁶Kia rato nga iwi.—Ki te J. 18/21 'Na runga o nga hiwi.' E ki ana a Te Taite ko ia ra tana e rongo ana e waiatatia ana.

⁷Titi.—Ko Titiraupenga, kei Hurakia, Taupo ki te uru.

⁸Whakahoki rua ana.—Mo te hiko i kowha mai i te wahi kotahi, ka tuaruatia mai i taua wahi ano he tohu mate.

⁹Hakari.—Ko Hakari-mata, he pa kei Hurakia i tu ai te whare o tera tupuna o Hakuhanui i te haereinga mai i Tauranga; he rua koha.